

MÜSİAD

Eylül 2025

Sayı 3

Tarım, Gıda ve Hayvancılık Sektörü

Aylık Bülten

MÜSİAD Tarım, Gıda ve Hayvancılık Sektör Kurulu Sunar

İçindekiler

1. Faiz ve Enflasyon Gelişmeleri.....	3
2. TÜFE – Ağustos 2025: Yıllık 32,95; Aylık 2,04	4
3. Yİ-ÜFE – Ağustos 2025: Yıllık 25,16; Aylık 2,48	5
4. TCMB: Temmuz İndirimi Sonrası Ağustos'ta Bekle-Gör; Eylül İçin “Daha Ölçülü” İndirime Dönüş Beklentisi	6
5. “Kuraklık Riski Altındaki 8 Göl” İçin Acil Eylem Gündemi Ağustos'ta Manşette	7
6. Gıda İhracatı: Pazar Dağılımında AB Lider, Körfez ve Afrika Yükselişte	8
7. Genel Tarım Sayımı 2025: Saha Çalışmaları Ağustos'ta Devam	9
8. USDA/FAS: 2025/26 Buğday ve Arpa Üretiminde Düşüş Senaryosu	10
9. Su Ürünleri – Türk Somonu: H1'de 217 M\$; Ağustos'ta Sipariş Akışı Güçlü	10
10. Tarımda Dijitalleşme: Sayaç & Sensörlü Sulama Pilotları	11
11. Organik Sertifikasyon – Dijital Süreçlere Geçiş	12
12. Deprem Bölgesi: Sulama ve Lojistik Yatırımlarıyla Üretime Dönüş	13
13. 2025 Tarımsal Destek Paketinde Güncelleme: Uzun Vadeli Mali Destek.....	14
14. Dünya Bankası'ndan 819 Milyon \$'lık Tarım Finansmanı.....	15
15. Mısır İthalatında %45 Artış – Kanatlı Hayvan Sektörü Etkisi.....	15
16. 2025 Meyve Hasatında Dramatik Düşüş Beklentisi.....	16
17. Türkiye Tarımında Önemli Verim Azalışı Beklentisi.....	17
18. Dijital Köyler Girişimi – FAO & TRT İşbirliği	18
19. Şiddetli Kuraklık – Yıllık Yağışta %71 Azalma	18
20. TARSİM'de Prim İndirimleri – Daha Ucuz Sigorta Dönemi.....	19
21. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Yeni Perakende Yapısı	20
22. Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi Haziran 2025'te Yükseldi.....	21

1. Faiz ve Enflasyon Gelişmeleri

Tarım Sektöründe Yüksek Faizlerin Etkileri

Ağustos 2025 itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), politika faizini **%43** seviyesinde sabit tutarak para politikasında sıkı duruşunu korudu. Bu karar, tarım sektörü için kredi maliyetlerinin yüksek kalmasına neden oldu. Özellikle uzun vadeli yatırımlar için finansman arayan çiftçiler, bu koşullar altında risk almakta zorlanıyor. Modern seracılık, sulama altyapısının yenilenmesi ve dijital tarım uygulamaları gibi orta ve uzun vadeli projeler, faiz kararlarından doğrudan etkileniyor ve ertelenebiliyor.

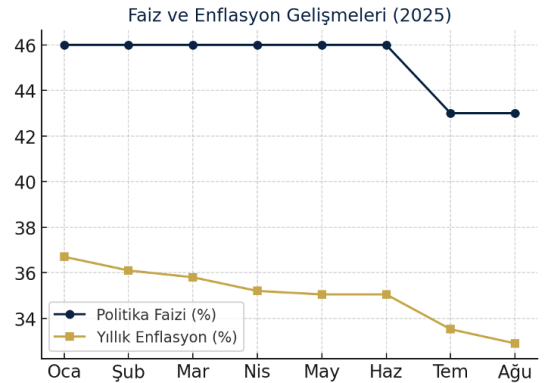
Artan Maliyetler ve Sınırlı Finansman Olanakları

Yüksek faiz oranları, tarımsal işletme sermayesinin finansmanında da ciddi baskılar yaratıyor. Gübre, yem, tohum, enerji ve tarımsal ilaç gibi temel girdi maliyetleri zaten küresel fiyat dalgalanmalarıyla artarken, yüksek finansman maliyetleri çiftçilerin kârlılığını daha da düşürüyor. Üreticiler, artan maliyetler karşısında kısa vadeli

işletme kredilerine yönelmek zorunda kalıyor, ancak bu kredilerin yüksek geri ödeme yükü üretim döngüsünü baskılamaya devam ediyor.

Sübvansiyonlar ve Uluslararası Fonların Rolü

Bu zorlu finansal ortamda, kamu bankaları ve tarım kredi kooperatifleri aracılığıyla sunulan **%20-25 bandındaki sübvansiyonlu kredi paketleri**, sektöre kısmi bir destek sağlıyor. Bu krediler özellikle modern sulama sistemleri, yenilenebilir enerji entegrasyonu ve sera modernizasyonu gibi stratejik yatırımlara yönlendiriliyor. Ayrıca, önümüzdeki dönemde Avrupa Yatırım Bankası ve uluslararası kalkınma fonlarının devreye alacağı düşük faizli kredi imkanları, genç çiftçiler ve kadın girişimciler için yeni fırsatlar yaratabilir.

2. TÜFE – Ağustos 2025: Yıllık 32,95; Aylık 2,04

Ağustos ayı tüketici enflasyonu verileri, Türkiye ekonomisinde fiyatlama davranışlarının ne kadar dirençli olduğunu bir kez daha gösterdi. Yıllık **%32,95**, aylık ise **%2,04** olarak gerçekleşen Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), özellikle **gıda ve hizmet sektörlerindeki yapışkan fiyatların** etkisini sürdürdüğünü ortaya koyuyor. Fiyat artışları, sadece belirli kalemlerle sınırlı kalmayıp geniş bir yelpazeye yayılmış durumda. Çiftçiler açısından bakıldığında, **işçilik, enerji ve lojistik maliyetlerindeki** artışlar, üretici fiyatlarının sürekli yükselmesine neden oluyor. Bu maliyet baskısı, zincirleme bir reaksiyonla tüketiciye yansarak enflasyonun kalıcı olmasına katkıda bulunuyor.

Para politikası tarafında ise, enflasyondaki sınırlı yavaşlama, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) uyguladığı **“ölçülü gevşeme”** politikasıyla uyumlu görünüyor. Ancak, fiyat istikrarına yönelik riskler (gıda ve hizmetlerde mevsimsel/kur etkileri) hala devam ediyor. Bu durum, enflasyonla mücadelede daha uzun soluklu ve dikkatli adımlar atılması gerektiğini işaret ediyor. Mevcut ekonomik tablo, enflasyon beklentilerinin henüz tam olarak kontrol altına alınamadığını ve bu nedenle politika yapıcıların tedbiri elden bırakmaması gerektiğini gösteriyor.

Bu sıkı finansal koşullar, özellikle tarım sektöründeki üreticiler için önemli zorluklar yaratıyor. Nominal faiz oranları düşüş eğiliminde olsa da, yüksek enflasyon nedeniyle **reel finansman koşulları sıkı kalmaya devam ediyor**. Bu da çiftçilerin işletme sermayesi ve finansman ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmasına yol açıyor. Üretim maliyetlerinin yüksek seyretmesi ve finansmana erişimin zorlaşması, tarım sektöründeki yatırımları ve üretimi olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, sadece enflasyonla mücadele değil, aynı zamanda reel ekonominin can damarı olan tarım sektörünün sürdürülebilirliğini destekleyecek finansal mekanizmaların oluşturulması da kritik bir önem taşıyor.

3. Yİ-ÜFE – Ağustos 2025: Yıllık 25,16; Aylık 2,48

Üretici fiyatları, ekonomik baskıların kaynağını net bir şekilde ortaya koyuyor. Yıllık bazda %25,16 ve aylık bazda %2,48 olarak gerçekleşen artışlar, temel girdilerdeki maliyet baskısının halen devam ettiğini gösteriyor. Bu durumun en önemli sebebi, tarımsal üretimde kullanılan **gübre, yem, enerji, ambalaj ve bakım-onarım** gibi kalemlerdeki fiyat yükselişleridir. Bu girdilerdeki maliyet artışları, doğrudan üretici fiyatlarına yansarak enflasyonist baskıyı beslemeye devam ediyor. Bu tablonun en kritik sonucu ise, **hasat sonrası dönemde** ürün bazında maliyet artışlarının satış fiyatlarına yansımaya riskinin yüksek olmasıdır. Bu durum, nihai tüketici fiyatları üzerinde ek bir baskı yaratabilir.

Üretici fiyatlarındaki bu seyir, ticari ilişkileri ve sözleşmeleri de derinden etkiliyor. Özellikle **un, yağ, süt ürünleri ve konserve** gibi temel gıda maddelerini işleyen sanayi kuruluşları, maliyetlerindeki bu artışları doğrudan fiyatlarına yansıtma eğiliminde. Bu işletmelerin **maliyet endeksli fiyatlama** stratejileri, 2025'in 3. çeyreği için yeni fiyat güncellemelerinin gündeme gelebileceğini gösteriyor. Bu güncellemeler, hem tedarik zincirindeki tüm aktörler hem de tüketiciler için yeni fiyat dalgalanmalarına neden olabilir.

Bu durum, gıda enflasyonunun sadece arz-talep dinamiklerine bağlı olmadığını, aynı zamanda **üretim maliyetlerinin** de ne kadar belirleyici olduğunu bir kez daha kanıtlıyor. Politika yapıcılar açısından bu veriler, sadece tüketici fiyatlarını değil, aynı zamanda üretici tarafındaki maliyet baskılarını da hafifletecek adımlar atılması gerektiğini işaret ediyor. Aksi halde, tarımsal üretimdeki maliyet artışları, işleme sanayii üzerinden tüm gıda ürünlerine yayılabilir ve enflasyonla mücadeleyi daha da zorlaştırabilir. Bu nedenle, gıda enflasyonunu kontrol altına almak için, tarımsal girdilerdeki fiyat istikrarını sağlamaya yönelik stratejiler hayati önem taşıyor.

4. TCMB: Temmuz İndirimi Sonrası Ağustos'ta Bekle- Gör; Eylül İçin “Daha Ölçülü” İndirime Dönüş Beklentisi

Merkez Bankası'nın faiz kararları, piyasaların yakından takip ettiği konuların başında geliyor. **24 Temmuz 2025'teki 300 baz puanlık faiz indirimiyle politika faizini %43'e çeken** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Ağustos ayını Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısı yapmadan geçirdi. Ancak piyasalar, Eylül toplantısı için beklentilerini şekillendirmeye başladı. Bazı kurumlar, Ağustos enflasyon verilerinin ardından, Eylül ayındaki faiz indirimlerinin **daha ölçülü bir seyir izleyeceği** yönünde bir beklentiye girdi. Bu beklenti, enflasyonun hala istenen seviyede yavaşlamadığına dair endişelerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Özellikle bazı ekonomi çevreleri, Eylül ayında **200 baz puanlık** bir indirim olasılığının daha yüksek olduğunu öne sürüyor.

Faiz indirimleri nominal maliyetlerde bir gevşeme yaratıyor olsa da, reel finansman koşulları ve bankaların yaklaşımı hala belirleyici olmaya devam ediyor. Enflasyonun yüksek seyretmesi nedeniyle **reel faizler hala sıkı** kalıyor, bu da kredi maliyetlerinin gerçekte yüksek olduğu anlamına geliyor. Bunun yanı sıra, bankaların **kredi iştahı ve limitleri** de tarım sektörü için finansman olanaklarını doğrudan etkiliyor. Tarımsal yatırımların finansmanında, faiz oranlarının yanı sıra bankaların kredilere ne kadar kolay erişim sağladığı da büyük önem taşıyor.

Bu finansal tablo içinde, tarım sektörünün modernizasyon ve verimlilik artırma çabaları için **kamusal destekler** daha da önemli hale geliyor. Özellikle sulama sistemlerinin yenilenmesi, sera teknolojilerinin modernizasyonu ve enerji verimliliğini artırmaya yönelik projelerde, **sübvansiyonlu finansman paketleri** ön plana çıkıyor. Tarım kredi kooperatifleri ve kamu bankaları aracılığıyla sağlanan bu tür destekler, yüksek maliyetli reel faizlerin baskısını hafifleterek, çiftçilerin ve tarım işletmelerinin daha kolay yatırım yapabilmesini sağlıyor. Bu paketler, hem tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini sağlamak hem de gıda güvenliğini artırmak açısından kritik bir rol oynuyor.

5. “Kuraklık Riski Altındaki 8 Göl” İçin Acil Eylem Gündemi Ağustos’ta Manşette

Türkiye’nin su kaynakları, son dönemde ulusal gündemin en önemli maddelerinden biri haline geldi. Ağustos ayının başında, ulusal basında yer alan haberlere göre **İznik, Sapanca, Burdur, Bafa, Beyşehir, Eber, Akşehir ve Seyfe** olmak üzere toplam **sekiz göl** için acil eylem planlarının gündeme gelmesi, bu konunun ne kadar kritik olduğunu gösteriyor. Bu adımlar, 2024 yılının sonunda duyurulan **Ulusal Su Kurulu kararlarının** somut uygulamalara dönüştüğünün bir işareti olarak kabul ediliyor. Bu kararlar, su kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir yönetimi konusunda atılması gereken acil adımları belirliyor.

Tarım sektörü, bu eylem planlarından doğrudan etkilenecek alanların başında geliyor. Suyu verimli kullanmak amacıyla **havza bazlı ürün deseni** uygulamasına geçilmesi, çiftçilerin hangi bölgelerde hangi ürünleri yetiştireceğine dair yeni düzenlemeler getirebilir. Ayrıca, göllerin kurumasında büyük rol oynayan **kaçak yeraltı suyu çekiminin önlenmesi** için de sıkı denetimler yapılması bekleniyor. Bu önlemlerin en önemli tamamlayıcıları ise **sulama verimliliği teknolojileri** olacak. **Damla ve yağmurlama sulama sistemleri** ile birlikte kullanılacak **sayaçlar ve sensörler**, suyun ne kadar verimli kullanıldığını anlık olarak takip etmeye ve israfı önlemeye yardımcı olacak.

Bu planların başarıya ulaşması için **yerel paydaşların katılımı** büyük önem taşıyor. Çiftçilerin, yerel yönetimlerin ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının süreçlere dahil edilmesi, alınacak kararların sahada daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır. Özellikle **kooperatif tabanlı su yönetimi modelleri**, su kaynaklarının korunması ve dağıtımının daha adil ve verimli hale getirilmesinde kritik bir rol oynayabilir. Bu modeller, çiftçilerin kendi aralarında iş birliği yaparak su kullanımını optimize etmelerine olanak tanır. Etki analizleri ve yerel katılımlı süreçler, hem çevresel sürdürülebilirliği hem de tarımsal üretimin devamlılığını güvence altına alacak temel mekanizmalar olarak öne çıkıyor.

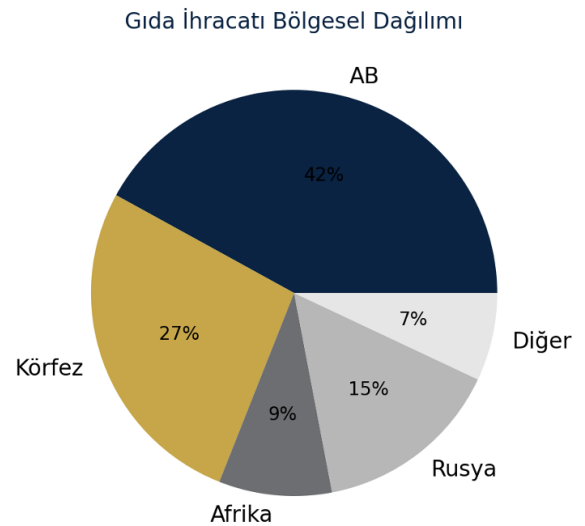
6. Gıda İhracatı: Pazar Dağılımında AB Lider, Körfez ve Afrika Yükselişte

Ağustos ayında, Türkiye'nin dış ticaretindeki hareketlilik, ana pazar olarak **Avrupa Birliği'nin (AB)** konumunu **koruduğunu** bir kez daha gösterdi. Bunun yanı sıra, yeni pazar arayışları da hız kesmeden devam ediyor; özellikle **Körfez ülkeleri ve Afrika'ya yönelik pazar geliştirme çabaları** öne çıkıyor. Bu stratejik çeşitlendirme, Türk tarım ve gıda ürünleri ihracatı için yeni kapılar açıyor. Bu tablo, **işlenmiş gıda, süt ürünleri, bakliyat ve kuru meyve** gibi kalemlerde **markalaşma ve izlenebilirlik** yatırımlarını teşvik ediyor, böylece ürünlerimizin uluslararası pazarda daha yüksek katma değerle satılması hedefleniyor.

Birleşmiş Milletler'in Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu (SOFI) 2025 raporunda vurgulanan **yüksek gıda enflasyonu**, tüm dünyada **sağlıklı beslenmeye erişim** konusunu daha da önemli hale getirdi. Bu durum, ihracatçıların ürünlerini sadece fiyatla değil, aynı zamanda sağlık ve kalite unsurlarıyla pazarlamasına olanak tanıyor. Türk gıda ihracatçıları için bu

yeni trend bir fırsat yaratıyor. Özellikle **uluslararası sertifikasyonlara sahip olmak ve izlenebilirliği sağlamak**, ürünlerimizin güvenilirliğini ve kalitesini tescil ederek rekabet avantajı sağlıyor.

Özetle, Türkiye'nin dış ticaret stratejisi, mevcut güçlü pazarları korurken, yeni pazarlara yönelerek riskleri dağıtmayı amaçlıyor. Bu süreçte sadece ürünün kendisi değil, **ürünün hikayesi ve kalitesi** de önem kazanıyor. **Markalaşma, izlenebilirlik ve uluslararası standartlara uyum**, ihracatımızın gelecekteki başarısını belirleyecek temel unsurlar olarak karşımıza çıkıyor. Bu sayede, Türk gıda ürünleri yalnızca birer ticari mal olmaktan çıkıp, kalite ve güvenilirlik simgesi haline gelebilir.

7. Genel Tarım Sayımı 2025: Saha Çalışmaları

Ağustos'ta Devam

Türkiye'de 1 Temmuz - 31 Aralık 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen Genel Tarım Sayımı saha çalışmaları, Ağustos ayında yoğunlaştı. Bu sayım, ülkenin tarım sektörüne ait kapsamlı bir envanter oluşturmayı amaçlıyor. Çalışma kapsamında, **arazi kullanımı, mekanizasyon seviyesi, sulama altyapısı, hayvancılık varlığı ve işgücü** gibi kritik alanlarda veriler toplanıyor. Elde edilecek bu veriler, Türkiye'nin tarımsal potansiyelini ve mevcut durumunu detaylı bir şekilde ortaya koyarak geleceğe yönelik stratejilerin belirlenmesinde kilit bir rol oynayacak.

Bu sayımın sonuçları, 2026 yılından itibaren tarım politikalarının temelini oluşturan bir veri seti sunacak. Özellikle **destekleme hedeflemesi** konusunda somut adımlar atılmasını sağlayacak. Bu sayede, tarımsal destekler daha etkin ve ihtiyaç duyulan alanlara yönlendirilebilecek. Ayrıca, **verimlilik analizleri** yapılarak, hangi bölgelerde ve hangi ürünlerde verimliliğin artırılabilceği tespit edilecek. Bu analizler, **su ve ürün deseni planlaması** için de bilimsel bir zemin hazırlayacak.

Genel Tarım Sayımı, özellikle **kuraklık ve rekolte şokları** gibi risklerin arttığı bir dönemde **kanıt-temelli tarımsal planlamaya** geçişi destekleyen hayati bir araç niteliğindedir. Bu sayede, anlık tepkiler yerine somut verilere dayanan, uzun vadeli ve sürdürülebilir politikalar geliştirilebilecek. Tarım sektöründeki riskleri azaltmak ve gıda güvenliğini sağlamak amacıyla bu verilerin etkin kullanımı, hem çiftçiler hem de tüm toplum için daha güvenli ve öngörülebilir bir geleceğe katkı sağlayacaktır.

8. USDA/FAS: 2025/26 Buğday ve Arpa Üretiminde Düşüş Senaryosu

Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı Dış Tarım Servisi (USDA FAS) Ankara ofisi, 2025/26 sezonu için **buğday üretimi tahminini yaklaşık 16,3 milyon tona** revize etti. Bu güncelleme, Ağustos ayında artan **kuraklık haberleriyle** birlikte daha da önem kazandı. Düşük yağış, **mevsim dışı don** ve ani **sıcaklık değişimleri**, buğday verimi üzerinde ciddi bir baskı oluşturdu. Bu durum, tahmini üretim rakamlarının düşmesine neden olurken, gıda güvenliği ve fiyat istikrarı konularını tekrar gündeme getirdi.

Üretimdeki düşüş beklentisi, **ithalat ve stok yönetimi politikalarının** ne kadar kritik olduğunu gösteriyor. Özellikle **öğütmelik ve durum buğdayı** arasındaki ayrım, sanayinin hammadde ihtiyacını karşılamak ve fiyatları dengelemek açısından büyük önem taşıyacak. Devletin uygulayacağı politikalar, iç piyasada **sanayiye buğday arzının** kesintisiz devam etmesi ve fiyatların istikrarlı kalması için belirleyici olacak.

Bu gelişmeler, un ve ekmek gibi temel gıda maddelerinin fiyatları üzerinde **dolaylı bir baskı** oluşturma potansiyeli taşıyor. Eğer buğday tedariki ve fiyat istikrarı sağlanamazsa, un sanayicilerinin maliyetleri artacak ve bu artışlar kaçınılmaz olarak tüketiciye yansımaktır. Bu nedenle, rekolte düşüşünün etkilerini en aza indirmek için proaktif bir yaklaşım sergilenmesi, hem üreticilerin hem de tüketicilerin korunması açısından büyük önem taşıyor.

9. Su Ürünleri – Türk Somonu: H1’de 217 M\$; Ağustos’ta Sipariş Akışı Güçlü

Türk somonu sektörü, yılın ilk yarısında **217 milyon dolarlık** bir ihracat başarısı elde etti. Bu başarıda, geleneksel pazarlar olan **AB ve Rusya’nın** yanı sıra, Ağustos ayında **Uzak Doğu’dan gelen güçlü siparişler** de etkili oldu. Sektördeki **işleme ve filo yatırımları** ile

artan **sürdürülebilirlik sertifikaları**, Türk somonunun uluslararası rekabet gücünü yükseltti.

Sektörün performansını etkileyen en önemli faktörler; **döviz kuru, yem maliyetleri** ve **lojistik altyapı**. Kur dalgalanmaları ve yem maliyetlerindeki artışlar, üreticilerin kâr marjlarını doğrudan etkiliyor ve sürdürülebilir büyüme için maliyet yönetiminin önemini ortaya koyuyor.

Yılın geri kalanında sektörün performansı, **sezonluk üretim zirvesi** ve **pazar çeşitlendirmesiyle** şekillenecek. Üretim fazlası riskine karşı, yalnızca bütün balık ihracatı yerine **fileto gibi katma değerli ürünlere** yönelmek, hem birim ihracat fiyatını artıracak hem de yeni pazarlara açılma imkânı sunacaktır. Bu stratejik hamleler, Türk somonu ihracatının gelecekteki büyüme potansiyelini belirleyecektir.

10. Tarımda Dijitalleşme: Sayaç & Sensörlü Sulama Pilotları

Ağustos ayında su yönetimi tartışmaları, **dijital sayaç ve sensör tabanlı sulama izleme pilot projelerinin** yeniden gündeme gelmesiyle dijitalleşmenin bu alandaki önemini bir kez daha gösterdi. Bu projelerin temel amacı, tarımsal sulamada **su tasarrufu** sağlamak ve su kaynaklarının daha etkin kullanımı için **veriye dayalı tahsis** mekanizmaları oluşturmak. Bu teknolojik altyapı sayesinde, hangi bölgede ne kadar su kullanıldığı anlık olarak takip edilebiliyor ve su israfının önüne geçilebiliyor.

Bu teknolojik altyapı, gelecekte uygulanması planlanan politikalar için kritik bir zemin hazırlıyor. Özellikle **büyük ölçekli tarım işletmeleri için zorunlu raporlama** ve **kademeli kota uygulamaları** gibi düzenlemeler bu altyapı olmadan hayata geçirilemez. Dijital sistemler, işletmelerin su kullanım verilerini şeffaf bir şekilde sunmasını sağlayacak ve su tahsisinin adil bir şekilde yapılabilmesi için gerekli veriyi sağlayacaktır. Bu pilot

projelerin başarıyla tamamlanması ve çıktılarının değerlendirilmesi sonrasında, bu sistemin **2026 yılında daha geniş bir alanda ölçeklenerek** yaygınlaştırılması bekleniyor.

Bu gelişmeler, Türkiye'nin su kaynaklarını koruma ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına geçiş çabalarında önemli bir adımı temsil ediyor. Dijitalleşme, sadece verimliliği artırmakla kalmıyor, aynı zamanda su gibi stratejik bir kaynağın yönetiminde de şeffaflık ve adaleti sağlayarak uzun vadeli çevresel ve ekonomik faydalar sunuyor.

11. Organik Sertifikasyon – Dijital Süreçlere Geçiş

Eylül 2025 itibarıyla, Türkiye'de organik tarım sektörü önemli bir dijital dönüşümden geçiyor. Organik tarım sertifikasyon süreçleri için **dijital başvuru ve denetim sistemleri** hayata geçirildi. Ağustos ayı boyunca üreticiler ve belgelendirme kuruluşları bu yeni sisteme uyum sağlamak için yoğun çalışmalar yürüttü. Bu dijitalleşmeyle, sertifika sürecinin süresinin **%40 oranında kısalması, maliyetlerin azalması** ve **sahte belge riskinin en aza indirilmesi** hedefleniyor.

Bu dijital dönüşüm, organik ürünler için hayati önem taşıyan güvenilirlik algısını da güçlendirecek. Özellikle ihracat pazarlarında **izlenebilirlik ve güven**, en önemli unsurlardan biri. Dijital sistemler sayesinde, ürünün tarladan rafa kadar olan tüm yolculuğu şeffaf bir şekilde takip edilebilecek ve bu durum, Türk organik ürünlerinin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü artıracak önemli bir **kaldıraç** görevi görecek.

Özetle, organik tarım sektöründeki bu dijitalleşme adımı, hem iç piyasada hem de uluslararası alanda verimliliği, şeffaflığı ve güvenilirliği artırarak sektörün geleceğini şekillendirecek. Bu sayede, Türk organik ürünleri sadece kalitesiyle değil, aynı zamanda güvenilir ve izlenebilir üretim süreçleriyle de öne çıkacaktır.

12. Deprem Bölgesi: Sulama ve Lojistik Yatırımlarıyla Üretime Dönüş

Ağustos ayında, depremden etkilenen bölgedeki tarımsal faaliyetlerin toparlanmaya devam ettiği gözlemlendi. Özellikle **sulama kanallarının yeniden inşası, enerji verimli pompaların kullanımı** ve **soğuk zincir yatırımları** sayesinde tarımsal istihdamda önemli bir iyileşme kaydedildi. Bu altyapı yatırımları, üretimin kesintisiz devam etmesini sağlayarak bölge ekonomisinin canlanmasında kritik bir rol oynadı. Çiftçilerin ürünlerini daha verimli sulaması ve hasat sonrası uygun koşullarda saklayabilmesi, bölgedeki tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini artırıyor.

Bölgenin toparlanmasında, **kooperatiflerin yeniden yapılanması** ve **pazar erişimini kolaylaştıran lojistik merkezler** gibi unsurlar da belirleyici oldu. Bu yapılanma, ürünlerin depolama ve pazara ulaştırılma süreçlerindeki **kayıp oranlarını düşürerek** çiftçilerin nakit akışını iyileştirdi. Bu tür destek mekanizmaları, üreticilerin ürünlerini daha kârlı bir şekilde satabilmesine olanak tanıyor. Bu olumlu gelişme, sahada yapılan gözlemler ve resmi sayımlarla da destekleniyor.

Bu olumlu tablo, devam eden **Genel Tarım Sayımı** çalışmalarının veri çıktılarıyla 2026 yılında daha da netleşecek. Sayımın sonuçları, bölgedeki tarımsal faaliyetlerin tam olarak ne kadar toparlandığını ve hangi alanlarda daha fazla desteğe ihtiyaç duyulduğunu ortaya koyacak. Bu sayede, deprem bölgesindeki tarımsal kalkınma için daha hedefli ve kanıta dayalı politikalar geliştirilebilecek.

13. 2025 Tarımsal Destek Paketinde Güncelleme: Uzun Vadeli Mali Destek

Tarım ve Orman Bakanlığı, 2025 yılı tarım politikalarını "**üretim planlı ve sadeleştirilmiş destek sistemi**" başlığı altında duyurdu. Bu yeni modelin en dikkat çekici yönlerinden biri, **küçük ölçekli üreticilere, kadın ve genç çiftçilere** yönelik hibe desteklerinin **%35 oranında artırılması** oldu. Bu artış, sektördeki en kırılgan grupları güçlendirmeyi ve tarımsal üretime katılımlarını teşvik etmeyi amaçlıyor. Ayrıca, sürdürülebilir gıda üretimini desteklemek amacıyla balıkçılık sektörüne yönelik desteklerin **%100'e kadar çıkarılması** da bu yeni dönemin önemli bir göstergesi.

Bu yeni destekleme modeli, Türk tarımında önemli bir ivme yaratma potansiyeline sahip. **Üretim planlaması** sayesinde, hangi ürünün nerede ve ne kadar üretileceği daha net bir şekilde belirlenebilecek. Bu durum, piyasadaki arz fazlası veya açığı gibi sorunların önüne geçerek fiyat istikrarına katkı sağlayabilir. Artan hibeler, **yatırım önceliklerini** belirleyerek çiftçileri modern teknoloji ve verimli üretim yöntemlerine yönlendirebilir. Aynı zamanda, özellikle genç ve kadın çiftçilere verilen destekler, **üretim çeşitliliğini** artırarak tarımsal ekosistemi daha dirençli hale getirebilir.

Son olarak, bu destek modelinin **uluslararası fon kaynaklarıyla uyumlu** olması ve **sürdürülebilirlik** ilkelerini içermesi, Türkiye tarımının uluslararası alandaki konumunu güçlendiriyor. Sadece yerel üretimi desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda çevresel ve sosyal sorumlulukları da gözeten bir yaklaşım benimsenmesi, hem küresel gıda pazarlarındaki rekabet gücünü artıracak hem de uzun vadede daha sağlam bir tarım sektörü inşa edilmesine yardımcı olacaktır. Bu modelin, gelecekteki tarım politikaları için bir yol haritası niteliği taşıdığı söylenebilir.

14. Dünya Bankası'ndan 819 Milyon \$'lık Tarım Finansmanı

Dünya Bankası, Türkiye'nin tarım sektörünü desteklemek amacıyla kritik bir finansman tahsis etti. **550.000 kişiyi doğrudan etkileyecek bir proje için 819 milyon dolar** tahsis eden Dünya Bankası, bu fonla tarımsal üretimi artırmayı ve en önemlisi **su verimliliğini yükseltmeyi** hedefliyor. Bu destek, özellikle iklim değişikliğinin etkilerini yoğun bir şekilde hisseden ve su kıtlığı sorunuyla mücadele eden bölgeler için hayati bir önem taşıyor.

Bu fonun en önemli kullanım alanlarından biri, **su kıtlığı yaşayan tarım alanlarına doğrudan finansman** sağlamak olacak. Bu finansman, modern tarım teknolojilerine yatırım yapılmasını teşvik ederek su kaynaklarının daha etkin kullanılmasını sağlayacak. Özellikle **dijital sulama sistemleri ve verim artırıcı yatırımlar** için kritik bir adım niteliğinde. Bu teknolojiler, suyu israf etmeden doğru zamanda ve doğru miktarda bitkilere ulaştırarak hem su tasarrufu sağlayacak hem de rekolteyi artıracak.

Sonuç olarak, Dünya Bankası'nın bu büyük ölçekli fonu, Türk tarımının geleceği için hem **üretkenliği hem de iklim adaptasyonunu destekleyen** stratejik bir hamle olarak değerlendirilebilir. Bu fon sayesinde, tarım sektörü iklim değişikliğinin getirdiği zorluklara karşı daha dirençli hale gelecek ve uzun vadede gıda güvenliğine katkı sağlayacaktır.

15. Mısır İthalatında %45 Artış – Kanatlı Hayvan Sektörü Etkisi

2024-25 döneminde Türkiye'nin **mısır ithalatı %45 oranında arttı**. Bu artışın en önemli nedenlerinden biri, özellikle **kanatlı sektörünün hızlı büyümesi** olarak belirtildi. Kanatlı hayvan yetiştiriciliğinde mısır, en temel yem hammaddelerinden biri olduğu için

sektörün genişlemesi, mısır talebini doğrudan yukarı çekti. Bu durum, Türkiye'nin yem hammaddesi ihtiyacını büyük oranda dışarıdan karşıladığını bir kez daha gözler önüne serdi. Ana tedarikçi ülke ise Ukrayna oldu.

Bu gelişmeler, yem sanayi için **üretim maliyetleri üzerinde ciddi bir baskı** oluşturuyor. İthalata olan bağımlılık, döviz kuru dalgalanmaları ve uluslararası piyasa fiyatlarındaki değişimlere karşı sektörü oldukça hassas hale getiriyor. Ayrıca, bu tablo, iç tarımsal üretimin **yem hammaddesi bağlamındaki duyarlılığını** da artırıyor. Yerli üretimin yetersiz kalması, ithalat kapısını zorunlu kılıyor ve bu durum da gıda güvenliği açısından riskler barındırıyor.

Bu bağlamda, tarım ve hayvancılık politikalarında **ithalata olan bağımlılığın azaltılması** öncelikli bir hedef haline geldi. İç üretimi artırmaya yönelik teşvikler, yerli yem hammaddesi üretimini destekleyecek projeler ve alternatif yem kaynaklarına yönelik araştırmalar, bu sorunun çözümünde kritik rol oynayacak. Bu tür politikalar, hem yerli üreticilerin maliyetlerini dengelemeye yardımcı olacak hem de ülkenin gıda güvenliğini sağlamlaştıracaktır.

16. 2025 Meyve Hasatında Dramatik Düşüş Beklentisi

Türkiye'nin meyve rekoltesinde bu yıl ciddi bir düşüş yaşanması bekleniyor. İklimsel faktörler (don olayları, düzensiz yağışlar, ani sıcaklık değişimleri) nedeniyle, **portakal üretimi %12,4, limon %20,9, elma %38,7 ve kiraz ise %55,7 oranında** düşebilir. Bu olumsuz tablo, tarım sektörü üzerinde yıkıcı bir etki yaratıyor.

Bu rekolte düşüşü, Türkiye ekonomisi için birden fazla alanda ciddi baskılar oluşturabilir. İlk olarak, **gıda arz güvenliğinin** tehdit ederek iç piyasada ürün bulunabilirliğinde sıkıntılar yaşanmasına yol açabilir. İkinci olarak, üreticilerin **tarımsal gelirlerinde** önemli kayıplara neden olabilir. Üçüncü olarak, meyve ihracatında önemli bir konumda olan Türkiye'nin **ihracat rakamlarında** düşüş yaşanması muhtemeldir.

Bu durum karşısında, acil önlemlerin alınması büyük önem taşıyor. Özellikle **kritik ürünlerde stratejik stok ve ithalat planlamalarının** gündeme gelmesi gerekiyor. İç piyasa talebini karşılamak ve fiyat istikrarını sağlamak için gerektiğinde ithalat yolları devreye alınabilir. Ayrıca, gelecek yıllar için benzer risklere karşı daha dayanıklı tarım politikalarının geliştirilmesi, uzun vadeli çözümler için kaçınılmaz hale geliyor.

17. Türkiye Tarımında Önemli Verim Azalışı Beklentisi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2025 yılında **tahıl, sebze ve meyve üretiminde genel bir düşüş** bekleniyor. İklim değişikliğinin neden olduğu kuraklık ve don gibi olumsuz koşullar ile tarımsal maliyetlerdeki artışlar, bu düşüşün ana nedenleri arasında gösteriliyor. Bu gelişme, Türkiye'nin **gıda güvenliği** ve tarımsal arz zincirindeki **kırılganlık** açısından ciddi bir alarm niteliği taşıyor.

Bu olumsuz tablo karşısında, mevcut tarım politikalarının gözden geçirilmesi ve yeni stratejilerin belirlenmesi büyük önem taşıyor. Üretimin sürdürülebilirliğini sağlamak için **ulusal stratejilerin** yeniden değerlendirilmesi hayati bir adım. Bu strateji kapsamında, üreticileri destekleyecek **rekabetçi enstrümanlarla** donatılmış yeni destek politikalarının oluşturulması gerekiyor. Bu politikalar, sadece üretimi teşvik etmekle kalmayıp aynı zamanda tarımsal faaliyetleri daha kârlı ve risklere karşı daha dayanıklı hale getirmelidir.

Özellikle üreticilerin kriz yönetimi becerilerini artırmaları büyük önem taşıyor. İklimsel şoklar ve ekonomik dalgalanmalar gibi öngörülemeyen durumlara karşı **üreticilerin adaptasyonu** hayati önem taşıyor. Bu, modern tarım tekniklerinin benimsenmesi, alternatif ürün desenlerine yönelme ve risk yönetimini kolaylaştıracak finansal araçların kullanımı gibi konuları kapsıyor. Özetle, TÜİK verileri, Türkiye'nin tarım sektörünün

geleceği için kapsamlı ve proaktif bir planlama yapması gerektiğini net bir şekilde gösteriyor.

18. Dijital Köyler Girişimi – FAO & TRT İşbirliği

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım rgt (FAO) ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ortaklaşa başlattığı **“Digital Villages Initiative” (Dijital Köyler Girişimi)**, Türkiye'nin kırsal kesimlerinde önemli bir dijital dönüşümü tetikliyor. Bu projenin en temel amacı, teknolojik araçları kullanarak **kadın üreticilerin pazara erişimini güçlendirmek**. Kadın iftiler, dijital platformlar sayesinde ürünlerini daha geniş kitlelere ulaştırabiliyor, böylece hem ekonomik olarak güçleniyor hem de üretim süreçlerini modernleştirme imkanı buluyor.

Bu girişim, sadece teknoloji transferiyle sınırlı değil; aynı zamanda **yerel yönetimler, üreticiler ve dijital altyapı sağlayıcıları** arasında güçlü bir işbirliğini teşvik ediyor. Bu ortaklık, kırsal kalkınmanın çok yönlü bir şekilde ele alınmasını sağlıyor. Yerel yönetimler teknolojik altyapı yatırımlarını desteklerken, üreticiler bu teknolojileri kullanarak daha verimli ve karlı hale geliyor. Böylece, teknoloji temelli kırsal kalkınma modeli, sürdürülebilir bir gelecek inşa etme yolunda önemli bir adım haline geliyor.

19. şiddetli Kuraklık – Yıllık Yağışta %71 Azalma

Ağustos ayında Türkiye, sıcaklık ve kuraklığın etkisiyle yıllık yağış miktarında **%71 gibi rekor bir düşüş** yaşadı. Bu durum, ülkenin tarım sektörü için büyük bir tehlike oluşturuyor. Yağışların azalması, hem **tarımsal verimi doğrudan tehdit ediyor hem de gıda fiyatlarının istikrarını bozma potansiyeli taşıyor**. Hızla tükenen su kaynakları, özellikle tahıl ve meyve gibi temel ürünlerde rekolte kayıplarına yol açabilir.

Bu kritik durum karşısında, uzmanlar ve ilgili otoriteler acil planlama adımlarının atılması gerektiğini vurguluyor. **Su krizine karşı havza bazlı kota uygulamaları ve acil eylem planları**, gündemin en önemli maddeleri haline geldi. Bu planlar, mevcut su kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasını sağlayarak tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğini güvence altına almayı amaçlıyor. Özellikle suyun sınırlı olduğu havzalarda, tarımsal sulama için belirli kotaların belirlenmesi ve yasal düzenlemelerin sıklaştırılması bekleniyor.

Ağustos ayındaki yağış azalması, Türkiye'nin gıda güvenliği ve ekonomisi için önemli bir risk sinyali veriyor. Bu durum, su kaynaklarının yönetiminde daha disiplinli ve proaktif politikaların hayata geçirilmesinin ne kadar elzem olduğunu gösteriyor. Atılacak doğru adımlar, gelecekteki olası su krizlerinin etkilerini en aza indirebilir ve tarım sektörünün dayanıklılığını artırabilir.

20. TARSİM'de Prim İndirimleri – Daha Ucuz Sigorta Dönemi

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından 2025 yılı için bazı tarım ürünlerinin sigorta primlerinde **%10 ila %15 arasında indirim** yapılacağı açıklandı. Bu indirimler, çiftçilerin sigorta maliyetlerini düşürerek ürünlerini doğal afetlere karşı güvence altına almalarını kolaylaştırıyor. Özellikle tarımsal faaliyetlerin iklim değişikliğine bağlı risklerinin arttığı bir dönemde, bu adımın büyük önem taşıdığı belirtiliyor.

Bununla birlikte, bu destek modeli daha da ileriye taşınarak, **sözleşmeli tarım** yapan ve **su kısıtlı bölgelerde** üretim yapan çiftçilere **ilave %10 daha indirim** uygulanacağı duyuruldu. Bu ek destek, hem sözleşmeli üretimi teşvik ederek tarımsal arz güvenliğini sağlamayı, hem de su kaynaklarının verimli kullanıldığı alanlardaki üreticileri ödüllendirmeyi amaçlıyor. Bu şekilde, TARSİM, sadece bir sigorta kuruluşu olmaktan çıkıp, stratejik tarım politikalarının bir aracı haline geliyor.

Bu gelişmeler, üreticilerin finansal risklerini azaltan ve sigortalılığı artıran önemli bir politika adımı olarak değerlendiriliyor. Primlerdeki indirimler, çiftçilerin doğal afetler (kuraklık, don, sel vb.) karşısında daha güvende hissetmelerini sağlıyor. Bu durum, aynı zamanda tarım sektöründeki yatırımların sürdürülebilirliğine katkıda bulunarak, uzun vadede daha dirençli bir tarım ekosistemi oluşturmayı hedefliyor.

21. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Yeni Perakende Yapısı

2025 yılında Türkiye’de tarım ve perakende sektöründe önemli bir dönüşüm yaşanıyor. **"Koop Çiftçi Marketi"** adlı yeni perakende zinciri faaliyete geçerken, bu zincirle entegre **"Sıfır Market"** uygulamasıyla tüketicilere **sıfır-atık** alışveriş deneyimi sunulmaya başlandı. Bu yenilikçi model, aracılık sistemlerini ortadan kaldırarak üreticiyi doğrudan tüketiciye bağlıyor.

Bu yeni oluşumun iki temel faydası bulunuyor. İlk olarak, **üreticiler ürünlerini daha yüksek kâr marjıyla satabiliyor**ve böylece gelirleri artarken aracılık maliyetleri ortadan kalkıyor. İkinci olarak, tüketiciler aracısız tedarik zinciri sayesinde **daha uygun fiyatlı ürünlere** ulaşabiliyor. Bu model, hem üreticiyi hem de tüketiciyi koruyan adil bir yaklaşım sergiliyor.

Bu modelin en büyük potansiyeli, **tarımsal lojistik ağını genişletme ve dönüştürme** yeteneği. Kooperatifler aracılığıyla organize edilen bu yeni perakende zinciri, ürünlerin tarladan market rafına olan yolculuğunu optimize ediyor. Sıfır atık yaklaşımıyla ürün kayıpları azalırken, lojistik verimliliği de artıyor. Bu stratejik adım, Türkiye tarımında daha sürdürülebilir, adil ve verimli bir tedarik zinciri oluşturma yolunda önemli bir rol oynuyor.

22. Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi Haziran 2025'te Yükseldi

Haziran 2025 dönemine ait Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım-GFE) verileri, Türkiye'deki tarım üreticileri için maliyetlerin hızla yükselmeye devam ettiğini gösteriyor. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre, Tarım-GFE aylık bazda **%2,52**, yıllık bazda ise **%33,88** oranında artış gösterdi. Bu rakamlar, yılın başından bu yana (Aralık 2024'e göre) maliyetlerin **%17,88** yükseldiğini, 12 aylık ortalamaların ise **%32,27**'ye ulaştığını ortaya koyuyor.

Bu artışların detaylarına bakıldığında, bazı kalemlerin diğerlerine göre çok daha fazla yükseldiği görülüyor. Özellikle **veteriner harcamaları**, yıllık bazda **%61,77** gibi dikkat çekici bir artışla listenin başında yer alıyor. Bu durum, hayvan sağlığı ve bakımı için yapılan masrafların üreticiler üzerindeki yükünü artırıyor. Aylık en yüksek artış ise **%6,05** ile **gübre ve toprak geliştiriciler** kaleminde gerçekleşti. Bu artış, ekim dönemi öncesinde gübreye olan talebin yükselmesiyle bağlantılı olarak, çiftçilerin üretim maliyetlerini doğrudan etkiledi.

Tarım girdi maliyetlerindeki bu yüksek artışlar, üretici fiyatları üzerinde baskı oluşturmaya devam ediyor. Bu durum, gıda enflasyonunun ana sebeplerinden biri olarak öne çıkıyor. Üreticilerin maliyetlerini kontrol altında tutamaması, nihai tüketici fiyatlarına yansarak gıda ürünlerinin pahalılaşmasına neden oluyor. Bu veriler, gıda enflasyonu ile mücadelede sadece tüketici tarafına değil, aynı zamanda üretim tarafına da odaklanılması gerektiğini bir kez daha gösteriyor.

Tarım, Gıda ve Hayvancılık Sektörü

Aylık Bülten

MÜSİAD Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bülteni, tarım, gıda, hayvancılık ve ilgili alanlardaki güncel gelişmeler, istatistikler, piyasa verileri ve analizler hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bültende yer alan tüm bilgiler, MÜSİAD Tarım, Gıda ve Hayvancılık Sektör Kurulu üyeleri tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan derlenmiştir. Ancak, aktarılan veri ve bilgilerin mutlak doğruluğu garanti edilmemektedir. Bu bülten, herhangi bir yatırım, ticari işlem veya üretim kararı için tek başına dayanak oluşturma amacı taşımaz. İçeriğin kullanımı sonucunda doğabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan MÜSİAD ve Tarım, Gıda ve Hayvancılık Sektör Kurulu üyeleri sorumlu tutulamaz. Bülten içeriği, önceden bildirim yapılmaksızın değiştirilebilir veya güncellenebilir.